

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК13 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 1 / 17

## ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету  
педагогічних технологій та освіти  
впродовж життя

31 серпня 2023 р., протокол № 11

Голова Вченої ради

Оксана ЧЕРНИШ



## РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЯ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр»  
спеціальності 053 «Психологія»  
освітньо-професійна програма «Психологія»  
факультет педагогічних технологій та освіти впродовж життя  
кафедра психології та соціального забезпечення

Схвалено на засіданні кафедри  
психології та соціального  
забезпечення  
28 серпня 2023 р., протокол № 7

В.о.завідувача кафедри психології  
та соціального забезпечення  
Марина ОКСЮТОВИЧ

Гарант освітньо-професійної  
програми  
Олег МАТЕЮК

Розробник: кандидат філософських наук, доцент кафедри психології та  
соціального забезпечення САБАДУХА Олексій

Житомир  
2023-2024 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК13 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 2 / 17

## 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність: 053 «Психологія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		1-й	–
Загальна кількість годин – 150		Семестр	
		2	–
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4	Освітній ступінь: «магістр»	Лекції	
		32 год.	–
		Практичні, семінарські	
		32 год.	–
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
86 год.	–		
Вид контролю: екзамен			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання – 43% аудиторних занять, 57% самостійної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК13 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 3 / 17

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

**Метою вивчення навчальної дисципліни** «Психологія діяльності в особливих умовах» є теоретичне обґрунтування закономірностей розвитку психології діяльності в особливих умовах і її загальної теорії, принципів та її базових категорій, а також підходів до визначення проблем цієї галузі психологічної науки та засобів їх розв'язання (методів).

**Завдання вивчення дисципліни** закріплені у нормативно-правових документах Міністерства освіти і науки України. Зміст курсу передбачає не тільки засвоєння студентами наукових понять про базові категорії та принципи психології діяльності в особливих умовах, парадигми психології діяльності в особливих умовах як науки (проблеми предмету, методу, пояснення), структуру психології діяльності в особливих умовах як системи знань, але й визначення підходів до основних проблем психології діяльності в особливих умовах та шляхів їх розв'язання. Також результатом засвоєння курсу є сприяння розвитку вміння застосовувати теоретичні знання на практиці.

**У результаті вивчення навчальної дисципліни «Психологія діяльності в особливих умовах» студенти повинні**

### **знати:**

- структуру предмету як систему знань про діяльність в особливих умовах;
- сутність поняття «категорія» у психології та характеристику базових категорій психології діяльності в особливих умовах;
- особливості застосування методів психологічного дослідження згідно проблематики психології діяльності в особливих умовах та специфічні методи цієї науки;
- теоретичні підходи до опису та вирішення основних проблем психології діяльності в особливих умовах.
- закономірності та особливості професійної діяльності в особливих умовах;
- емоційно-вольові стани, які виникають у людей в процесі професійної діяльності в особливих умовах;
- проблеми, які пов'язані з адаптацією, готовністю, надійністю та професійною деформацією фахівців, які працюють в особливих умовах.

### **вміти:**

- аналізувати категоріальний лад психології діяльності в особливих умовах;
- визначати основні етапи розвитку психології діяльності в особливих умовах;
- аналізувати з точки зору різних підходів основні проблеми психології діяльності в особливих умовах;
- визначати професійну придатність особистості до діяльності в особливих (екстремальних) умовах;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК13 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 4 / 17

– на основі психофізіологічних показників проводити аналіз придатності фахівців до того чи іншого виду професійної діяльності в особливих умовах.

– надавати за необхідності психологічну допомогу особистості, що перебувала (перебуває) в особливих (екстремальних) умовах діяльності.

Методологія вивчення навчальної дисципліни «Психологія діяльності в особливих умовах» будується на взаємозв'язку теоретичних концепцій та тих практичних навичок, яких набувають студенти за результатами лекційних, практичних занять та самостійної роботи.

*Зміст навчальної дисципліни спрямований на формування таких компетентностей, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 053 «Психологія»:*

**інтегральної компетентності** (здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог);

**загальних компетентностей (ЗК):**

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

**спеціальних (фахових, предметних) компетентностей (СК):**

СК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

СК11. Здатність здійснювати психологічний супровід осіб, що перебувають в особливих умовах, і надавати психологічну допомогу цим категоріям населення.

СК12. Здатність використовувати психологічний інструментарій надання допомоги представникам соціально-вразливих категорій населення.

*Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими таких програмних результатів навчання за спеціальністю 053 «Психологія»:*

ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК13 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 5 / 17

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР13. Визначати напрями психологічного супроводу осіб, що перебувають в особливих умовах, розробляти та впроваджувати програми реабілітації та реадаптації цих категорій населення.

ПР14. Вміти застосовувати інноваційні психологічні технології при роботі з соціально-вразливими категоріями населення.

### 3. Програма навчальної дисципліни

#### **Тема 1. Психологічна концепція діяльності в особливих та екстремальних умовах.**

Діяльність в особливих та екстремальних умовах. Психологічна концепція умов діяльності. Основні принципи розмежування особливих та екстремальних умов діяльності. Тріада факторів особливих умов діяльності: зовнішні фактори, внутрішні умови (психічні стани та властивості особистості) і результати (показники) діяльності. Зовнішні фактори: фактори населеності (об'єктивні), фактори професійної діяльності, інформаційні фактори. Внутрішні умови: рівень загального інтелекту, рівень особистісної стабільності, напруженість, тривожність, психопатології, психодинамічні властивості, психічні стани. Результати діяльності: результативність, продуктивність, ефективність, якість та надійність діяльності.

#### **Тема 2. Особливості професійної діяльності в особливих умовах**

Категорія «особливі умови професійної діяльності». Типи екстремальних ситуацій (О. Столяренко): об'єктивно-екстремальні, потенційно-екстремальні, особистісно-спровоковані (віктимні), уявлювані (фантазійні). Детермінанти професійної діяльності в особливих умовах. Дослідження психології діяльності в особливих умовах через аналіз трьох параметрів: екзогенні чинники діяльності (наявність екстремальних чинників); ендогенні чинники діяльності (взаємозалежність психічних станів і властивостей особистості); результатів діяльності.

#### **Тема 3. Результати діяльності в особливих умовах**

Екстремальна поведінка в умовах життєдіяльності та професійної діяльності особистості. Роль особистісних диспозицій у породженні екстремальності. Ситуативні чинники екстремальної поведінки.

Характеристика діяльності в особливих умовах: зміни в поведінці і функціональних станах, толерантність до екстремальних впливів та стресу, нервово-психічна стійкість. Результати діяльності: проміжні та кінцеві.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК13 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 6 / 17

Продукти праці. Продуктивність, ефективність та результативність діяльності. Поняття якості діяльності. Оцінка результатів діяльності та поведінки людини та колективу.

#### **Тема 4. Психічні реакції особистості в особливих та екстремальних умовах.**

Емоційна сфера працівника в особливих умовах діяльності. Інтелектуальна сфера особистості, яка здійснює професійну діяльність в екстремальних умовах. Професійні цінності та особистісні особливості професіонала. Психофізіологічний підхід в дослідженні поведінки особистості в особливих та екстремальних умовах.

Нейродинамічні та індивідуально-диференційні відмінності у екстремальній поведінці. Медико-біологічний напрям в дослідженні екстремальності.

Психоаналітичний та психодинамічний підхід в поясненні причин і наслідків впливу особливих умов на особистість. Підсвідома регуляція поведінки в особливих умовах.

Когнітивні конструкти як чинники поведінки особистості в особливих та екстремальних умовах. Стани психоемоційної напруженості в контексті руйнування світоглядних концепцій особистості.

Стрес та його види. Стадії стресу: стадія тривоги, стадія резистентності, стадія виснаження. Типи реагування на стрес.

Позитивні зміни стану і активності людей у екстремальних ситуаціях. «Мотив помсти», «адреналінова залежність». Передробочі стани: бойова готовність, лихоманка, апатія.

Негативні зміни стану і активності людей в екстремальних умовах. Функційні порушення психічної діяльності у мотиваційній, пізнавальній, емоційній та вольових сферах. Психофізіологічні зміни. Формування нових негативних установок у осіб, які перебували у надзвичайній ситуації: «ефект Карпентера», «ефект обпалених пальців», «ефект реагування», «ефект підмочених штанів». Афективні реакції особистості. Страх, види страху.

Психічні стани в особливих та екстремальних умовах: стан психологічного оглушення, стан підсвідомого автоматизму, стан фрустрації.

Загальна характеристика хворобливих порушень психіки, які виникають під час та після діяльності особливих та екстремальних умов: психогенії, психози, неврози.

Особливості поведінки учасників бойових дій. Бойовий посттравматичний стресовий розлад. Синдром «солдатського серця», синдром вижившого, флешбек-синдром, «комбатантна психопатія» як негативні стани людей, які перебували у бойових діях. Травматична особистість та основні риси, які її характеризують.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК13 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 7 / 17

Психологічні реакції та поведінка людей, які стали жертвами терористичного акту. Психологічні портрети терориста та жертви. Стокгольмський синдром.

### **Тема 5. Проблема психічної готовності особистості до діяльності в особливих умовах**

Проблема психічної готовності до діяльності в особливих умовах: діагностика і підготовка. Структурно-функціональний зміст та рівні психічної готовності. Компоненти готовності та їх характеристика. Засоби підвищення готовності до діяльності в особливих умовах.

### **Тема 6. Психологія груп у екстремальних ситуаціях.**

Психологія групи та її згуртованість. Позитивні та негативні зміни у групах у екстремальних ситуаціях.

Психологія слуху. Дія слухів на людей.

Психологія натовпу, його особливості та динаміка. Причини та умови виникнення групової паніки. Способи попередження та нейтралізації паніки.

### **Тема 7. Проблема психологічного супроводу та психологічної підтримки особистості у професійній діяльності в особливих умовах**

Проблема психологічного супроводу діяльності в особливих умовах та психологічної підтримки. Психологічна підготовка до діяльності в особливих умовах. Психогігієна та психопрофілактика як засоби підтримання працездатності. Психологічна допомога фахівцям, які працюють в особливих умовах. Методи забезпечення ефективності індивідуальної та групової професійної діяльності в особливих та екстремальних умовах, методи саморегуляції та самодопомоги в особливих та екстремальних умовах. Оцінка здатності групи до дій в особливих та екстремальних умовах, групова екстремальна майстерність. Ознайомлення з іграми, спрямованим на імітування особливих та екстремальних умов професійної діяльності.

### **Тема 8. Проблеми постекстремального впливу на особистість та групу.**

Аналіз постекстремальних проблем фахівців. Фази динаміки стану осіб, які пережили особливі та екстремальні умови професійної діяльності: гострий емоційний шок, психофізіологічна демобілізація, стадія вирішення, стадія відновлення. Характеристика негативних наслідки постекстремальних умов: психологічні зміни (постекстремальні психічні стани, постекстремальні функціональні психічні порушення, посттравматичні стресові розлади, психопатологія); соціальні зміни (труднощі постекстремальної соціальної адаптації, зміни у способі життя); педагогічні зміни (проблеми у навчанні); медико-психічні зміни (погіршення фізичного здоров'я, ймовірність суїцидів тощо).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ <b>ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»</b> Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	<b>Ф-31.07-</b> <b>05.01/053.00.1/М/ОК13</b> <b>- 2023</b>
	<i>Екземпляр №1</i>	<i>Арк 8 / 17</i>

Сутність методики постекстремальної підготовки, її мета та завдання.  
Характеристика етапів процесу постекстремальної підготовки: зустріч осіб, які здійснювали свою професійну діяльність в особливих та екстремальних умовах, відновлення та підтримання професійно-екстремального потенціалу фахівця й врахування його в подальшій професійній діяльності.



Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК13 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 9 / 17

#### 4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістовні модулі і теми	Кількість годин			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота
Тема 1. Психологічна концепція діяльності в особливих та екстремальних умовах	18	4	4	10
Тема 2. Особливості професійної діяльності в особливих умовах	18	4	4	10
Тема 3. Результати діяльності в особливих умовах	18	4	4	10
Тема 4. Психічні реакції особистості в особливих та екстремальних умовах	18	4	4	10
Тема 5. Проблема психічної готовності особистості до діяльності в особливих та екстремальних умовах	20	4	4	12
Тема 6. Психологія груп у екстремальних ситуаціях	18	4	4	10
Тема 7. Проблема психологічного супроводу та психологічної підтримки особистості у професійній діяльності в особливих умовах	20	4	4	12
Тема 8. Проблеми постекстремального впливу на особистість та групу	20	4	4	12
<b>Разом за змістовий модуль</b>	150	32	32	86
<b>УСЬОГО</b>	150	32	32	86

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК13 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 10 / 17

## 5. Теми практичних занять

№ теми	Назва заняття	Кількість годин
1	Характеристика діяльності в особливих і екстремальних умовах	4
2	Сучасні вимоги до фахівців, які здійснюють професійну діяльність в особливих та екстремальних умовах	4
3	Характеристика проміжних та прикінцевих результатів діяльності в особливих умовах	4
4	Діагностика структурних змін психіки професіонала у процесі діяльності в особливих умовах	4
5	Діагностика психічної готовності до діяльності в особливих умовах	4
6	Психопрофілактика панічних настроїв у групі	4
7	Дослідження проблеми психологічного супроводу та психологічної підтримки діяльності в особливих умовах	4
8	Діагностика наслідків постекстремального впливу на особистість та групу	4
РАЗОМ		32

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК13 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 11 / 17

## 6. Завдання для самостійної роботи

Основними завданнями самостійної роботи слухачів є підготовка і виконання поточних навчальних завдань, а також самостійне вивчення окремих питань навчальної дисципліни. Самостійна робота передбачає підготовку навчально-наукового есе (згідно визначених вимог) за змістом тем навчальної дисципліни.

## 7. Індивідуальні завдання

Метою виконання індивідуальних завдань є: закріплення, поглиблення й узагальнення знань, отриманих студентами на теоретичних і практичних заняттях.

Індивідуальна робота студентів з навчальної дисципліни «Психологія діяльності в особливих умовах» включає:

- анутовання вивченої додаткової літератури;
- опрацювання визначених проблемних питань та їх обговорення на практичних заняттях;
- складання психодіагностичного інструментарію тощо.

## 8. Методи навчання

Для досягнення програмних результатів навчання дисципліни використовуються традиційні методи та інноваційні технології навчання.

На лекціях застосовуються словесні методи навчання (пояснення, розповідь) у поєднанні з наочними методами (демонстрування презентацій за допомогою мультимедійних засобів, демонстрація схем, рисунків).

На практичних заняттях використовуються практичні методи (виконання практичних завдань, розв'язування задач), наочні (демонстрація таблиць, схем), інтерактивні технології (дебати), а також технології розвитку критичного мислення (мозковий штурм, обмін думками).

Самостійна робота студентів передбачає роботу з літературними джерелами та інформаційними ресурсами. Під час вивчення навчальної дисципліни використовуються інформаційно-цифрові технології навчання з використанням мультимедійних засобів, сервісів відеотелефонного зв'язку Meet та Zoom, мобільних засобів комунікації; методи роботи з літературними та інформаційними джерелами.

## 9. Методи контролю

Основними видами контролю під час вивчення навчальної дисципліни є поточний і підсумковий.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК13 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 12 / 17

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також самостійної роботи, модульного контролю, контролю виконання індивідуальних завдань. Модульний контроль здійснюється шляхом перевірки графіку відвідування студентами лекційних та практичних занять та опрацювання відповідного матеріалу (у випадку пропуску занять), перевірки домашніх завдань, усного та письмового опитування і завершується написанням есе за визначеною темою. При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- захист практичних робіт;
- усне опитування;
- усний тестовий контроль теоретичного матеріалу.

Підсумковий (семестровий) контроль проводиться у формі екзамену.

Під час формування підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контрольного заходу, який проводиться методом усного тестування з усього матеріалу навчальної дисципліни.

### **Орієнтовний перелік питань до підсумкового контролю**

1. Психологічна концепція умов діяльності.
2. Основні принципи розмежування особливих та екстремальних умов діяльності.
3. Тріада факторів особливих умов діяльності: зовнішні фактори, внутрішні умови (психічні стани та властивості особистості) і результати (показники) діяльності.
4. Зовнішні фактори: фактори населеності (об'єктивні), фактори професійної діяльності, інформаційні фактори.
5. Внутрішні умови: рівень загального інтелекту, рівень особистісної стабільності, напруженість, тривожність, психопатології, психодинамічні властивості, психічні стани.
6. Результати діяльності: результативність, продуктивність, ефективність, якість та надійність діяльності.
7. Характеристика діяльності в особливих умовах.
8. Зміни в поведінці і функціональних станах працівника.
9. Толерантність до екстремальних впливів та стресу.
10. Поняття нервово-психічної стійкості.
11. Результати діяльності: проміжні та кінцеві.
12. Продукти праці та їх особливості.
13. Продуктивність, ефективність та результативність діяльності.
14. Поняття якості діяльності.
15. Оцінка результатів діяльності та поведінки людини та колективу.
16. Категорія «особливі умови професійної діяльності».
17. Емоційна сфера працівника в особливих умовах діяльності.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК13 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 13 / 17

18. Інтелектуальна сфера особистості, яка здійснює професійну діяльність в екстремальних умовах.
19. Професійні цінності та особистісні особливості професіонала.
20. Проблема психологічної готовності до діяльності в особливих умовах: діагностика і підготовка.
21. Структурно-функціональний зміст та рівні психологічної готовності.
22. Компоненти готовності та їх характеристика.
23. Засоби підвищення готовності до діяльності в особливих умовах.
24. Проблема адаптації до особливих умов діяльності.
25. Методи визначення адаптаційних можливостей людини.
26. Психогенні фактори діяльності в особливих умовах (викликані характером діяльності та інформаційного характеру).
27. Психічні стани та особистісні особливості, зумовлені особливими умовами діяльності.
28. Проблема психологічного супроводу діяльності в особливих умовах та психологічної підтримки.
29. Психологічна підготовка до діяльності в особливих умовах.
30. Психогігієна та психопрофілактика як засоби підтримання працездатності.
31. Психологічна допомога фахівцям, які працюють в особливих умовах.
32. Методи саморегуляції та самодопомоги в особливих та екстремальних умовах.
33. Основні параметри діяльності в особливих умовах.
34. Зовнішні (об'єктивні) чинники екстремальних ситуацій.
35. Внутрішні (суб'єктивні) чинники екстремальних ситуацій.
36. Наслідки впливу екстремальних умов на організм і поведінку людини.
37. Порушення сенсорних та моторних функцій поведінки в особливих та екстремальних умовах.
38. Функціональний стан організму людини та його різновиди.
39. Основні екстремальні чинники психогенного ризику (за О. М. Столяренком): обстановочні, діяльнісні та особистісні.
40. Основні прийоми моделювання стресу в експериментальному дослідженні напруженості.
41. Прояв критеріїв екстремальності у ситуаційній поведінці і екстремальній діяльності.
42. Залежність між екстремальною активацією і продуктивністю поведінки (Закон Йєрка-Додсона).
43. Умови та чинники адекватного реагування в особливих умовах
44. Показники ефективності діяльності в особливих умовах.
45. Вегетативні зрушення як показник психоемоційної напруженості в особливих умовах.
46. Перебування в зоні ведення бойових дій як різновид поведінки в особливих умовах.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК13 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 14 / 17

47. Нервово-психічна стійкість як характеристика придатності до діяльності в особливих умовах.
48. Загальна характеристика різновидів станів психоемоційної напруженості.
49. Чинники виникнення психоемоційної напруженості.
50. Когнітивний дисонанс як детермінанта психоемоційної напруженості.
51. Сутність понять «небезпека», «убезпеченість» та їх зміст.
52. Рівні вольової регуляції екстремальної поведінки.
53. Психоемоційна напруженість як детермінанта професійної деформації особистості.
54. Загальна характеристика стресу як стану психоемоційної напруженості.
55. Теорія стресу Г. Сельє: витоки та основні положення.
56. Різновиди стресу та їх роль в екстремальній поведінці.
57. Особливості фізіологічних та особистісних стресорів (стрес-чинників).
58. Характеристика стресорів в професійній діяльності людини.
59. Особливості фрустрації як психоемоційної напруженості.
- Фрустраційна толерантність.
60. Різновиди фрустрації та їх прояви у поведінці людини.
61. Характеристика внутрішньо особистісного конфлікту: причини виникнення та вплив на поведінку.
62. Поняття психологічного кризового стану та його наслідки для особистості і поведінки.
63. Афект як психоемоційна напруженість: різновиди та діагностичні ознаки.
64. Страх та індивідуальна паніка.
65. Загальна характеристика напрямів психологічного забезпечення професійної діяльності особистості в особливих та екстремальних умовах.
66. Діагностика професійної придатності особистості до діяльності в особливих та екстремальних умовах.
67. Структура психологічної готовності особистості до діяльності в особливих умовах.
68. Шляхи формування завчасної готовності до екстремальної поведінки (ситуаційно-функціональне моделювання, індивідуальні та тренінгові заняття).
69. Психологічний супровід професійної діяльності особистості в особливих та екстремальних умовах.
70. Напрями та форми психологічних та психотерапевтичних відновлювальних процедур в роботі з особистістю після перебування в особливих умовах.
71. Поняття екстреної психологічної допомоги та підстави її надання.
72. Корекційна функція екстреної психологічної допомоги.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК13 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 15 / 17

73. Загальна характеристика основних форм термінової психологічної допомоги («допсихологічний» вплив, емоційна підтримка, ведення, демобілізація, психологічна інтервенція).

74. Особливості проведення психологічного дебрифінгу та деф'юзингу.

75. Застосування техніки ДПРО (десенсибілізація та переробка психічних травм за допомогою рухів очей – Ф.Шапіро).

76. Поняття посттравматичного стресового розладу (ПТСР): діагностичні ознаки та феномени.

77. Причини та умови виникнення посттравматичного стресового розладу.

78. Методичний інструментарій діагностики ПТСР.

79. Когнітивно-біхевіоральний підхід у терапії ПТСР.

80. Можливості різновидів арттерапії у роботі з ПТСР.

81. Використання психотерапевтичного ефекту психодрами (Дж. Морено) та рольових ігор.

82. Прийоми вольової саморегуляції та аутотренінгу в попередженні наслідків екстремальних впливів.

## 10. Розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
Змістовий модуль 1								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	100
11	13	13	13	12	12	13	13	

## Шкала оцінювання

За шкалою	Екзамен	Бали
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C		74-81
D	Задовільно	64-73
E		60-63
FX	Незадовільно	35-59
F		0-34

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК13 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 16 / 17

Оцінювання знань студентів здійснюється за такими **критеріями**:

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Студент глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає, логічний виклад відповіді державною мовою (в усній або у письмовій формі), якісне оформлення протоколу практичної роботи. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві-три несуттєві похибки.
Добре	Студент у повному обсязі засвоїв навчальний матеріал, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання під час виконання практичних робіт; виклад відповіді грамотний, але відповіді можуть мати місце окремі неточності. Відповідь студента будується на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві-три несуттєві помилки.
Задовільно	Студент виявив знання навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і практичної діяльності за професією. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, студент набув навичок, необхідних для виконання практичних робіт, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання для виконання практичних робіт. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не може продовжити навчання без повторного вивчення дисципліни.

## 11. Рекомендована література



Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/М/ОК13 - 2023
	Екземпляр №1	Арк 17 / 17

### ***Основна література:***

1. Психологія діяльності в особливих умовах : словник-довідник / І. І. Приходько та ін. ; за заг. ред. проф. І. І. Приходька. (2021). Харків : НА НГУ. 118 с.
2. Дячкова, О. М. (2020). Залежність ефективності діяльності в особливих умовах від структури особистості фахівця // Теорія і практика сучасної психології. № 2. С. 163–168.
3. Миронець, С. М. (2018). Негативні психічні стани рятувальників в умовах надзвичайної ситуації. Київ : ТОВ «Видавництво «Консультант». 232 с.

### ***Допоміжна література***

1. Bounoua, N., Hayes, J., & Sadeh, N. (2020). Identifying suicide typologies among trauma-exposed veterans. Crisis, 41(4), 288-295. doi:<https://doi.org/10.1027/0227-5910/a000637>.
2. U.S. Department of Veterans Affairs. National Center for PTSD. Phases of traumatic stress reactions in a disaster. Impact phase [online]. 2018 Jan. [cited 2019 Feb]. Available from URL: <https://cutt.ly/DMeajgv>.

### ***Інформаційні ресурси в Інтернеті***

1. Бібліотека психологічної літератури: <http://psylib.kiev.ua/>.
2. Українські підручники он-лайн: <http://pidruchniki.ws/>.
3. Психологічна бібліотека Псі-фактор: <http://psyfactor.org>.
4. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>.
5. Наукова бібліотека національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова: <http://hklib.npu.edu.ua/>.
6. Портал професійних психологів України «У психолога»: <http://upsihologa.com.ua/>.
7. Електронна бібліотека Державного університету «Житомирська політехніка» <http://eztuir.ztu.edu.ua/>